

Bremsene på for gjeldsveksten

Stadig flere unge mennesker sliter med galopperende gjeld. Veksten i nordmenns bruttogjeld de siste tolv månedene steg med 5,1 prosent i februar til 5183 milliarder kroner. Den innenlandske bruttogjelden for privatpersoner utgjør 3091 milliarder kroner. Det tilsvarer 1,3 millioner kroner i gjeld for hver av landets 2,348 husstander.

Det er problematisk for økonomien dersom vi får et system hvor veksten baserer seg på gjeld. Unge Høyre mener at enkeltmennesker skal ha frihet under ansvar. Det er derfor ikke statens oppgave å leie mennesker i hånden, men mekanismer som legger opp til skjevheter i systemet og usunne insentiver bør fjernes.

Vi ønsker å bremse gjeldsveksten på to måter. Den ene er å fjerne mekanismer som gjør det attraktivt å ta opp mer gjeld. Den andre er å gjøre noe med unaturlig høy boligprisvekst som er en indirekte årsak til høy gjeldsvekst. I tillegg ønsker Unge Høyre å få på plass et sikkerhetsnett som sikrer at de som får økonomiske utfordringer kan få rettledning til å få kontroll på egen økonomi.

De verste konkursene, både i næringslivet og privat, kommer når man møter økonomiske utfordringer i en situasjon med høy gjeld. I Norge har vi et system som er rigget for at mennesker skal ta opp mer gjeld enn de har økonomiske muskler til å håndtere. Gjennom rentefradraget får alle privatpersoner i Norge et skattefradrag for det de betaler i rente på lån. Det betyr at jo høyere lån du har, jo lavere skatt betaler du. Dette er en direkte subsidie av gjeld som burde fjernes. I tillegg bør det også være lettere å gjøre kredittvurderinger av enkeltpersoner. Dersom man har høy gjeld er dette relevant for kredittinstitusjoner. Unge Høyre ønsker derfor å opprette et nasjonalt gjeldsregister, under forutsetning av at hensyn til personvern ivaretas.

Noe av boligprisveksten kommer også som følge av at fast eiendom er et attraktivt investeringsobjekt sett mot andre potensielle investeringer. Ved å innføre en nasjonal boligsatt for sekundærboliger vil man både bremse den spekulasjonsdrevne veksten i boligpriser, samtidig som man dreier investeringer mot verdiskapende aktiviteter. Å innføre en ny skatt bør ikke være enkelt, og man bør ikke øke den totale skattebyrden på befolkningen. Derfor ønsker Unge Høyre at en ny nasjonal boligsatt for sekundærboliger skal erstatte kommunenes anledning til å ta inn eiendomsskatt.

Ved revideringen av læreplanene i 2013, ble personlig økonomi styrket under fagene matematikk og samfunnsfag. Allikevel er det opp til den enkelte skole hvordan de vil tilrettelegge undervisningen. Unge Høyre vil styrke opplæringen i praktisk økonomi, men ønsker ikke et nytt og eget fag.

Alle mennesker skal nyte frihet under ansvar. Dette gjelder også i privatøkonomien. Politikere skal ikke la gode intensjoner lede til detaljstyring av enkeltmenneskers økonomi. Likevel er det nødvendig å endre systemer som legger opp til en usunn gjeldsvekst.

Unge Høyre vil:

- Sette et makstak for rentefradrag for privatpersoners boliglån
- Opprette et nasjonalt gjeldsregister for å forhindre at privatpersoner skjuler svak kredittverdighet.
- Styrke læringskravene om privatøkonomi i skolen.
- Opprette en funksjon i NAV-systemet for unge mennesker i økonomisk uføre.